

markó béla **előlnézet**

Markó Béla
Előlnézet

Jelenkor Kiadó, 2014, 112 oldal, 2200 Ft

Teljes részlet

Koncz Tamás könyvajánlója

A világot egy kert tükreben megtalálni az emberiséggel (de legalább a földműveléssel) egyidős felfedezés. A bibliai Éden vagy az Yggdrasil körül burjánzó ősi vadon ugyanazt a sorstert idézi meg, ahogy természeti részleteljesség párhuzamára épít a klasszikus haikuköltészet, és – hogy korai magyar példát említsünk – a régi képet porolta le Rimay János is.

A párhuzam viszont olajozottan működik, sőt, mára egyfajta nosztalgikus töltetet is kapott. Az örökzöld toposzt előszeretettel alkalmazza Markó Béla, aki a haikuk után visszatért a szonettformához: új kötetében 99 szonettben tűnődik a miniatűr világszimbólum – saját kertje – és nagy létkérdések kapcsolatán, máskor festmények adják versei apropóját.

Az *Előlnézet* hangsúlyozottan természetlíra, anyagszerű és változékony, minden sorában a teremtéspusztulás mantráját idézi. Markó olykor közhelyes fordulatokat és allegóriákat is bevet: kötetnyitó verse (*Élő szonett*) például triviálisan szól a művészi és a szexuális aktus hasonlóságáról. Túlfűtött a Valentin de

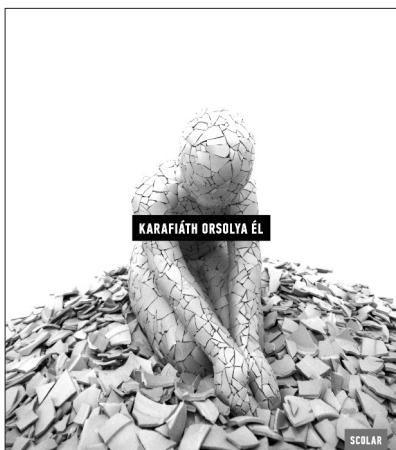
Boulogne *A koncert* című művéről mintázott szonett is (*Egy közös test*), ami giccsbe hajlóan formálja meg a zenei együttlétet. A nemiség azonban csak visszatérő tónusa a kötetnek, egy hang a Teremtőt követelő bábeli kavalkádból. Az *Előlnézet* többnyire pusztuló és újraépülő anyagról, az örök változásról szól, nincs benne béke- inkább halálfélelem, a láthatatlan Isten felé törekvés emésztő vágya mozgatja. Markó Béla gyakran jeleníti meg a létező világot összekapcsolódó szövetszálak és ízületek hálózataként, de mindig kitűnik, hogy a tartásra, kötésre rendelt halmaz önmagában céltalan. A titok mindig másutt lakik, túl az észlelhető határain – „bennünk van, mint mondat a szavakban” – írja az *Újratermelés* című versben.

A részletbe rejtett lényegyet nem lehet számon kérni: mégis megszólalhat, ha magával a részlettel foglalkozunk. Épp ezért, az *Előlnézet* legjobb versei sem azok, amik színről színre perlekednek Istennel vagy az anyag rabságával – akkor erősek, amikor kertet, a fákat, az eső ablakon futó cseppeit figyelik. A *Különbőség* című

szonett „girhes cseresznyefája” elpusztul, hiába próbálja a család menteni – ebben a jelenetben több fájdalom van, mint tucatnyi újjászületés leírásában. Szép és visszatérő kép a kötetben a japánbirs robbanásszerű elvirágzása is, ami vérszínű szirmaival egy robbantásos merényletet idéz (*Áldozat, Minta*).

A versekkel ismétlődik a növények ciklusos tetszhalála-feltámadása, és Markó elismeri, maga sem tud kitérni a rendeltetett ritmus alól. „Mint kint a kert, mindig csak körbe-körbe / forgok” – írja, majd váratlanul játékos strófában vallja be léttel szembeni tehetetlenségét „mint régi kaló-zlobogókon, / rájuk varrva koponyám s lábszárcsontom, / s hiába nézem, nem tudom a jelszót.” (*Ugyanúgy*)

Öszintesége többet ér, mint az épülő-bomló anyaggal folytatott szómágia: nem tudom, nem tudjuk, talán nem is kell tudni, mi a jelszó, ha magunk vagyunk a titok, a teljes részlet. Elég a szemlélődés, egy csendes felismerés is „szó a szóval, mint szilvavirággal / a hosszú eső, úgysis összefügg”. (*Születésnap i mondat Annának*)

Karafiáth Orsolya
Él
Scolar Kiadó, 2015, 64 oldal

Karafiáth Orsolya legújabb, a Scholar Kiadónál megjelent *Él* című verseskötetében érzéki finomságra hangolt szövegek olvashatók egyvégtében anélkül, hogy egy pillanatra felmerülne a giccstől vagy a túlbeszéléstől való aggodalom.

A csonkának tekinthető kötet cím kiegészíthető a képzeletünkben, s ezzel kiadhatja az életet, az életünket vagy az élhetetlent, mindenki döntse el, melyik szó áll hozzá a legközelebb.

A nagyon lírainak, idillikusnak, harmóniából kibontott tájnak mutatkozó tisztások, sziklák, partok egy másik, szöveg mögötti, mélyebb világba csábítanak, ahol érzelmi egymásnak feszülések, szerelmi csaták, monológyszerű párbeszéddek zajlanak s adnak izgalmas ütemet az amúgy a versformáknak köszönhetően lassú tempójú, fegyelmezett szövegeknek.

Ayhan Gökhan

A Pécssett élő, a Forma 1-ben jártas újságíró és író, a nagyszerű *Mindig ez a Kitkat!* című gyerekkönyv szerzője, Méhes Károly új regénnyel jelentkezett. Nem tudom, ki hogy van vele, engem Méhes Károly legújabb kötetének címe azonnal magába szippantott. Az egyszerre rejtélyes és ijesztő és jól etalált cím mögött aztán egészen másféle vidék másféle égbolttal nyílt meg: egy a negyvenes célszalagon átlépett tanár, Porr Benedek érdes válságok közt vergődő, az elfogadható válaszutakat kereső, esetlen lépcsőkön bukdácsoló élete.

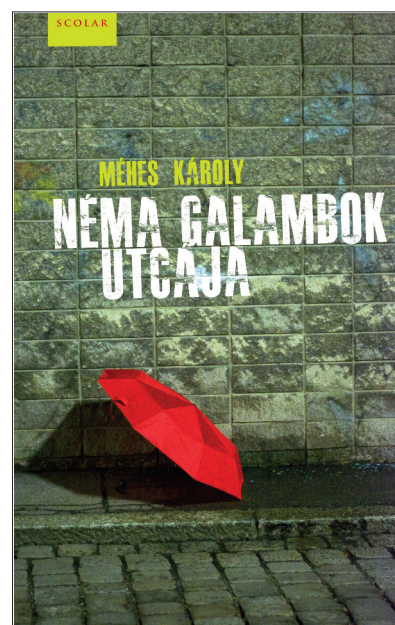
Méhes Károly feszes, a mellébeszélést kerülő mondatai gyorsan vagány határozottsággal azt a látszatot keltik, hogy a regény hőse bármelyikünk lehetne, – na jó, én úgy húsz év múlva – de a középkorúakra jellemző aggályok és kétségek kisvártatva bármelyik korosztály

részesévé válhatnak. „- Az jutott eszembe, elkezdődött. – Mi a fene kezdődött el? – Az elfogyás ebből a világból.” Porr Benedek egyik régi osztálytársa súlyos betegségben meghal, s ezzel kezdetét veszi a lendületes és messze ágazó történet. A Porr beszédes név, s ez csak az utazásos-kalandos történetekhez járul hozzá enyhén ironikus gesztussal.

A szerethető humorral megírt regény a Fehér Béla és Grecsó Krisztián könyvein nevelkedett olvasóknak nagy öröme válhat, s az egyes, a valósággal megfergőzött részeket könnyen ellenpontozza, kiegyenlíti a finom líraisággal megkomponált számtalan szövegrész.

Itt a tavasz, kezdő és gyakorlott olvasóknak Méhes könyve jó szórakozást kínál parton és parttalan tájakon egyaránt!

Ayhan Gökhan

Méhes Károly
Néma galambok utcája
Scolar Kiadó, 2015, 208 oldal